Tomasz Pietras*

Aleksandrowski „Kopernik". Dzieje liceum w świetle kronik i dokumentacji szkolnej. Część 3

(lata 1975-1999)

Początek epoki dyrektora Lichwały

W dniu 13 października 1975 roku Inspektor Oświaty w Aleksandrowie Łódzkim – Ryszard Kubicki – powierzył stanowisko dyrektora Liceum Ogólnokształcącego im. Mikołaja Kopernika w Aleksandrowie magistrowi Stanisławowi Lichwale.

Przyszły dyrektor urodził się 3 lipca 1944 roku na Kielecczyźnie, ukończył Liceum Pedagogiczne w Tczewie, Wyższą Szkołę Pedagogiczną w Gdańsku (kierunek matematyka) oraz studia podyplomowe z matematyki, organizacji i zarządzania oświatą. Pracę dydaktyczną rozpoczął w szkole podstawowej w Gronowie Elbląskim. Tuż po studiach przyjechał z Pomorza Gdańskiego do Aleksandrowa. We wrześniu 1968 roku został zatrudniony w miejscowym liceum jako nauczyciel matematyki. Dyrektor Lichwała kierował aleksandrowską szkołą średnią aż do odejścia na emeryturę w 1999 roku, przeprowadzając liceum przez burzliwe, kryzysowe lata 80. oraz okres przemian ustrojowych w Polsce lat 90.

Obchody 30-lecia Liceum Ogólnokształcącego im. Mikołaja Kopernika w Aleksandrowie Łódzkim, zainicjowane w marcu 1975 roku jeszcze przez poprzedniego dyrektora szkoły – Józefa Pierlejewskiego, podsumowano pod koniec roku szkolnego 1975/1976. Podczas podniosłej uroczystości w dniu 5 czerwca 1976 roku szkoła otrzymała sztandar ufundowany przez Komitet Rodzicielski (ówczesnym przewodniczącym był Jakub Kur-

* Dr Tomasz Pietras, Uniwersytet Łódzki, Wydział Filozoficzno-Historyczny.

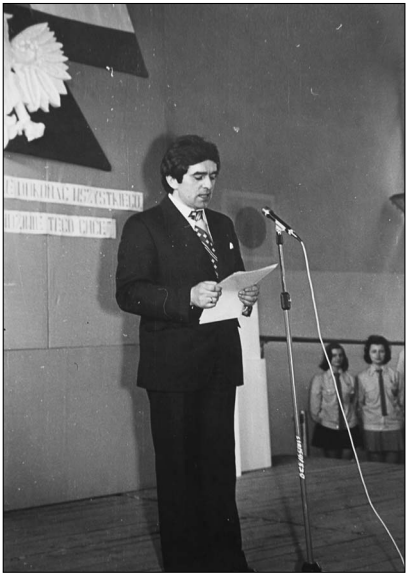

Nadanie sztandaru liceum
5 czerwca 1976 r.

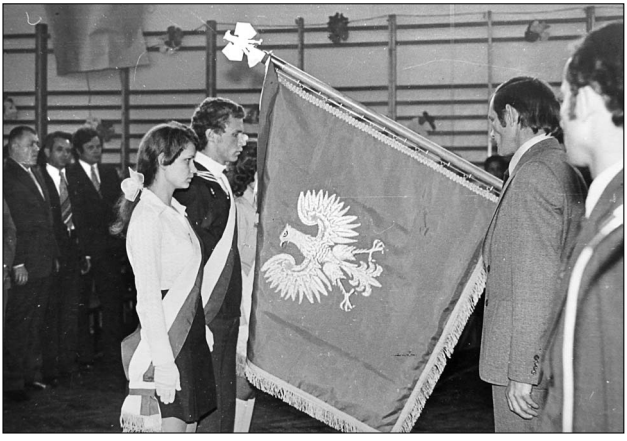

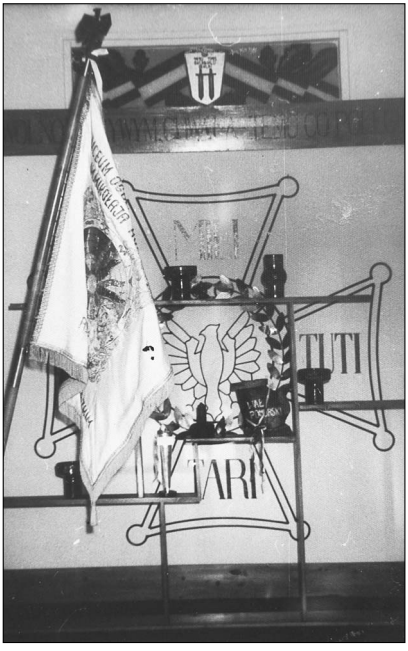

Otwarcie Izby Pamięci w liceum
26 lutego 1977 r.

czewski) a zaprojektowany przez nauczycielkę plastyki Wieńczysławę Pierlejewską. Zasady i ceremoniał uroczystości opracował nauczyciel wychowania fizycznego – Andrzej Kaczanowski. W kronice szkolnej (tom III) znajdziemy obszerny opis autorstwa Elżbiety Chyży i dokumentację fotograficzną tej akademii.

W tym okresie szkoła przeżywała okres największego rozwoju. W rekordowym roku szkolnym 1976/1977 w aleksandrowskim liceum było zatrudnionych 19 nauczycieli, a w 8 oddziałach (klasach) uczyło się aż 250 uczniów.

Sukcesy, problemy i życie codzienne szkoły w latach 1975–1989

Kolejnym ważnym wydarzeniem w dziejach aleksandrowskiego „Kopernika" było otwarcie Izby Pamięci Narodowej i Tradycji Szkoły w dniu 26 lutego 1977 roku. W uroczystości tej wzięli udział harcerze, przedstawiciele łódzkiego kuratorium, wielu różnych szkół i organizacji, m. in. miejscowego oddziału Związku Bojowników o Wolność i Demokrację (w okresie przemian ustrojowych lat 90. przemianowanego na Związek Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych). Aleksandrowski oddział ZBOWiD-u, którego aktywną działaczką była emerytowana nauczycielka historii w liceum – Helena Tukaj, objął patronat nad szkolną Izbą Pamięci, w której złożono urny z ziemią przywiezioną przez uczniów i nauczycieli z różnych pól bitewnych (m. in. na tzw. Wale Pomorskim czy pod Monte Cassino) i miejsc męczeństwa Polaków w okresie II wojny światowej. W Izbie Pamięci przechowywano odtąd sztandar szkoły i różne dokumenty oraz pamiątki historyczne.

Kroniki szkolne z tych lat dokumentują codzienne życie szkoły. Znajdziemy w nich m. in.: składy rad pedagogicznych, komitetów rodzicielskich i samorządu szkolnego (często ze zdjęciami), opisy uroczystości rozpoczęcia i zakończenia roku szkolnego, przebiegu Dnia Edukacji Narodowej, ślubowań uczniów klas pierwszych, licznych rajdów i wycieczek klasowych oraz szkolnych, tzw. „balików" klas VIII (w czasach funkcjonowania Zespołu Szkół Ogólnokształcących), studniówek klas IV, opisy przebiegu i wyniki matur, sukcesy naukowe i sportowe uczniów, wyniki zawodów drużyn szkolnych, opisy podejmowanych czynów społecznych i kwest (np. na Centrum Zdrowia Dziecka), sprawozdania z działalności spółdzielni uczniowskiej „Kubuś" (działającej w latach

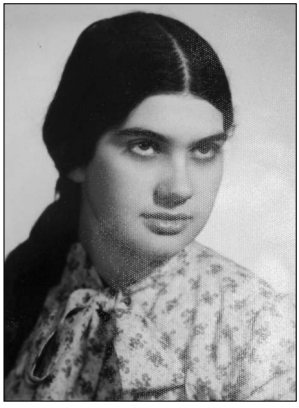

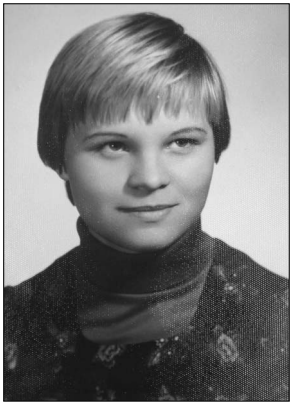

Elżbieta Chyży i Anna Lewandowska,
laureatki Olimpiady literatury i języka polskiego w Warszawie
19-21 kwietnia 1977 r.

Uczniowie liceum
w pochodzie 1 Maja 1978 r.

Przedstawienie teatralne pt. *Spotkanie z Colą* 22 kwietnia 1976.

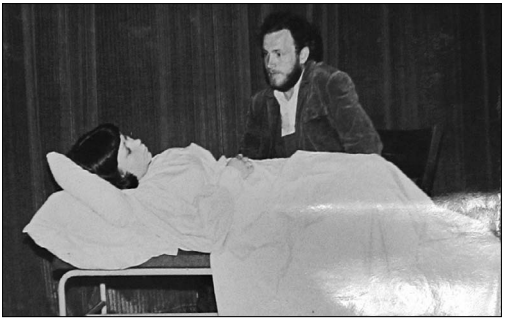

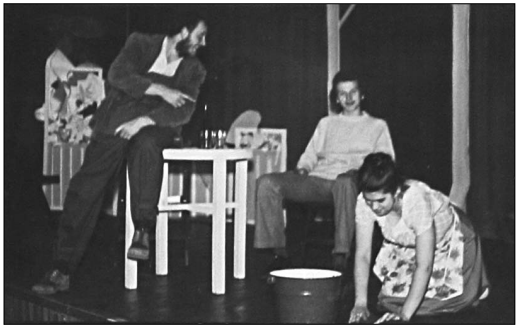

Zespół po przedstawieniu przy pustej sali

1983–1991), drużyn harcerskich, szkolnych kół PCK, ZSMP oraz wszystkich funkcjonujących w liceum kół zainteresowań. Niektóre wydarzenia opisywane są dokładniej, ilustrowane czarnobiałymi zdjęciami lub odręcznymi rysunkami autorstwa uczniów i uczennic odpowiedzialnych za prowadzenie kronik, nieraz kolorowymi i bardzo udanymi pod względem artystycznym.

W kronikach szkolnych zwracają uwagę np. coroczne uroczystości związane z kolejnymi rocznicami urodzin patrona szkoły – Mikołaja Kopernika (organizowane zwykle na początku marca), czy „okrągłe" rocznice powstania liceum (np. 40-lecie obchodzone w lutym–marcu 1985 roku, 45-lecie celebrowane w dniu 2 marca 1990 roku). Specyficzną szkolną tradycją były też Andrzejki (29 listopada), Mikołajki i zabawy choinkowe (organizowane w grudniu), zabawy noworoczne (w styczniu) oraz karnawałowe (w lutym–marcu). Uczniowie chętnie przebierali się w Ostatki, bo w szkole obowiązywała zasada „kto przebrany – nie pytany". Na jednym ze zdjęć w kronice szkolnej rozpoznałem się w stroju sypiącego dolarami arabskiego szejka. W latach 90. starsi koledzy organizowali tzw. Otrzęsiny – pełne humoru, ale i nowych, trudnych wyzwań przywitania uczniów klas I.

Uroczyście celebrowano w szkole także niektóre rocznice wydarzeń historycznych, np. kolejne rocznice wybuchu „wielkiej socjalistycznej" rewolucji październikowej (popularność tego święta stale malała, np. 1977 roku nie uzupełniono wpisu na ten temat w kronice), „okrągłe" rocznice wybuchu powstania listopadowego (np. w 1980 roku), zakończenia II wojny światowej (np. w 1985 roku) oraz odzyskania niepodległości przez Polskę (np. w 1988 roku).

W dniach 25 i 26 marca 1976 roku zorganizowano, w ramach Tygodnia Młodzieży Demokratycznej, tzw. Licealia (na wzór studenckich Juwenaliów). Przebieg tej imprezy pewnie kilka lat później byłby nie do zaakceptowania przez cenzurę, bowiem drugiego dnia: „Do szkoły wdarł się, bliżej nam nieznany, Korpus Marynarki Wojennej, który przejął władzę i ogłosił stan wyjątkowy. (…) W odezwie do ludności zakazywano m. in. chodzenia samotnie czy wystawania gdziekolwiek, a polecono śmiech i śpiew". Czyżby któryś z uczniów przewidział stan wojenny?

16 kwietnia 1984 roku bardzo uroczyście uczczono, razem z aleksandrowskim oddziałem ZBOWiD oraz w obecności lokal-

Studniówka w 1981 r.

Uroczysty apel z udziałem przedstawicieli aleksandrowskiego klubu Związku Bojowników o Wolność i Demokrację (ZBoWiD) i władz miasta 16 kwietnia 1982 r.

Balik klas ósmych 12 czerwca 1982 r.

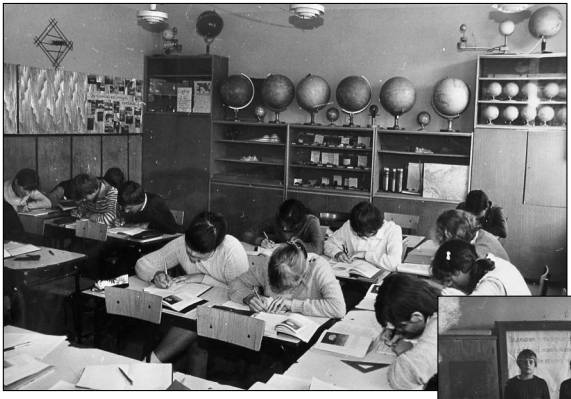

Młodzież szkolna
w klasach, pracowniach
przedmiotowych w 1983 r.

nych władz partyjnych PZPR (tow. J. Gos), samorządowych (naczelnik J. Szczęsny) i komisarza wojskowego miasta (A. Sznajder), Miesiąc Pamięci Narodowej. Po podniosłej uroczystości młodzież szkolna spotkała się w klasach z kombatantami.

Młodzież szkolna i nauczyciele brali oczywiście udział w corocznych pochodach 1 maja (święto Pracy). Kilka z nich doczekało się dokumentacji fotograficznej w kronikach. Moją uwagę zwróciły zdjęcia z pochodu podczas ulewy w 1985 roku. Nauczyciele i uczniowie liceum podpisali rezolucję protestującą przeciw wzmożeniu wyścigu zbrojeń (kwiecień 1978 roku), uczestniczyli w pogadankach ideologicznych poprzedzających VIII Zjazd PZPR (jesień 1979 roku), a nawet podejmowali gości ze Związku Radzieckiego (17 stycznia 1985 roku). Rysunek „krasnoarmiejca" zdobiący ten wpis dziś kojarzy się raczej z wojną polsko-bolszewicką z 1920 roku, niż z „wyzwolicielami" z 1945 roku.

Wpisy w kronikach szkolnych dotyczyły także obchodów dnia Kobiet (8 marca), dnia Dziecka (1 czerwca) i dni Aleksandrowa (w maju od 1983 roku). Na kartach kronik szkolnych wspominano ponadto zmarłych profesorów – Antoniego Stomę (zm. 26 września 1976 roku), Helenę Tukaj (zm. 12 sierpnia 1993 roku), byłego dyrektora liceum Józefa Pierlejewskiego (zm. 14 marca 1998 roku) oraz tragicznie zmarłego kolegę Michała Lipińskiego (zm. 15 września 1988 roku). W pogrzebie Józefa Pierlejewskiego uczestniczyła liczna delegacja szkolna z dyrektorem S. Lichwałą i pocztem sztandarowym.

Po wprowadzeniu stanu wojennego w Polsce (13 grudnia 1981 roku), w kronice szkolnej umieszczono wpis informujący o „nowych zadaniach" jakie otrzymała szkoła, w tym „zachowaniu godnej, patriotycznej postawy". Uczniowie ostrożnie narzekali, że „nowa rzeczywistość ograniczyła częściowo rozwój życia kulturalnego i wyjazdy na imprezy", ale jednocześnie deklarowali zrozumienie dla tych decyzji i wsparcie starań o szybką „normalizację stosunków społeczno-politycznych". Rada Pedagogiczna liceum na zebraniu w dniu 4 stycznia 1982 roku nadała większe uprawnienia dyrektorowi i zobowiązała wychowawców klas do przeprowadzenia godzin wychowawczych pod kątem zachowania się młodzieży w realiach stanu wojennego.

Niedogodności związanych z rzeczywistością stanu wojennego doświadczyli zwłaszcza maturzyści rocznika 1982, których bal

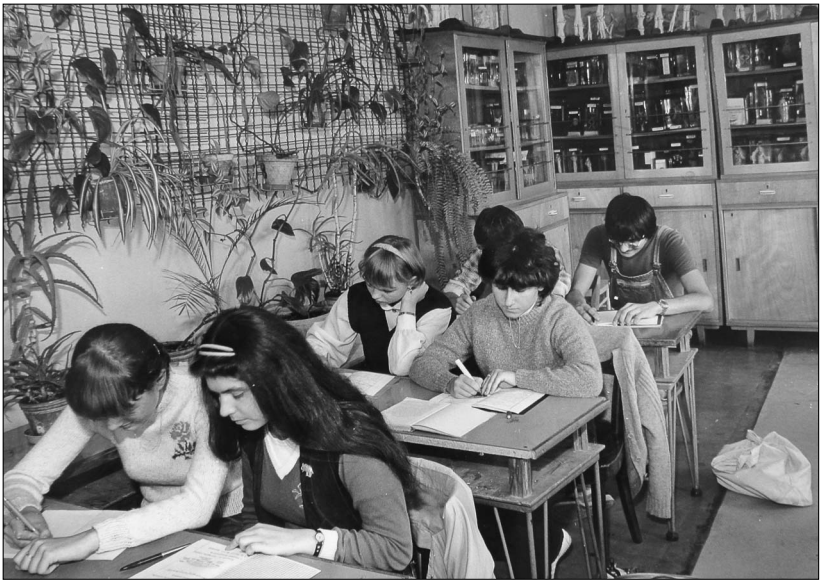

Uczniowie podczas nauki, 1983 r.

Zawody sportowe z okazji
Dnia Dziecka w 1984 r.

Grafiki uczniów
w *Kronice*
z lat siedemdziesiątych
i osiemdziesiątych
XX wieku

MATURA 85
MATEMATYKA
CHEMIA
HISTORIA
FIZYKA

MAJA

studniówkowy musiał odbyć się przed „godziną milicyjną", więc rozpoczął się prawie w samo południe, już o godzinie 13. Niezbyt przekonująco brzmią zapewnienia uczniów – kronikarzy, że: „Coroczne studniówki, które trwały od wieczora, aż po szary i zimny ranek uznaliśmy za mało ciekawe. My bawiliśmy się inaczej: bez zaspanych oczu i bez zmęczonych nóg. To było niepowtarzalne popołudnie! Przyćmiony blask pięknego lutowego słońca (…) stwarzał idealny nastrój do tańca i pląsów".

W latach 70. i 80. XX wieku poziom nauczania w aleksandrowskim liceum był wysoki. Świadczą o tym choćby dane statystyczne na temat liczby studentów szkół wyższych wśród absolwentów szkoły. W 1972 roku indeksy uzyskało 39% absolwentów liceum (przy średniej wojewódzkiej 29%), zaś w 1975 roku aż 71% (przy średniej dla województwa łódzkiego 39%).

Od połowy lat 70. poszczególne klasy licealne były profilowane. W 1987 roku do profilu ogólnego i matematyczno-fizycznego dołączył kolejny, oryginalny profil pedagogiczny. Aleksandrowskie liceum było jedną z niewielu szkół w naszym województwie, które wspierało taką specjalizację. Uczniowie (a właściwie uczennice, bo były to głównie klasy żeńskie) odbywali praktyki pedagogiczne w aleksandrowskim Przedszkolu Miejskim nr 3, a po maturze często podejmowali studia na kierunkach nauczycielskich. Niestety po kilku latach łódzkie władze oświatowe wycofały się ze wspierania profili pedagogicznych w szkołach średnich, zrezygnowano więc z niego także w aleksandrowskim liceum.

W omawianym okresie uczniowie aleksandrowskiego ogólniaka kilkakrotnie odnosili sukcesy na szczeblu centralnym i wojewódzkim w konkursach recytatorskich (Elżbieta Zbonikowska w 1974 roku, Wojciech Poradowski w 1975 roku w Koszalinie, Agata Klimaszewska w 1984 roku) oraz podczas VII, VIII i IX edycji Ogólnopolskiej Olimpiady Literatury i Języka Polskiego (Anna Lewandowska – laureatka z 1977 roku oraz uczestnicy na szczeblu centralnym: Elżbieta Chyży w 1977 roku, Paweł Chmielecki w 1978 roku i Ewa Wesołowska w 1980 roku). Opiekunką laureatów i finalistów tej olimpiady była nauczycielka języka polskiego – Magdalena Bajkiewicz. W kronice szkolnej umieszczono zdjęcia wyróżnionych uczniów oraz skrupulatnie zebrane wycinki prasowe na ich temat.

Aleksandrowskie liceum kontynuowało aktywne działania w zakresie amatorskich przedstawień teatralnych, które opisałem szerzej

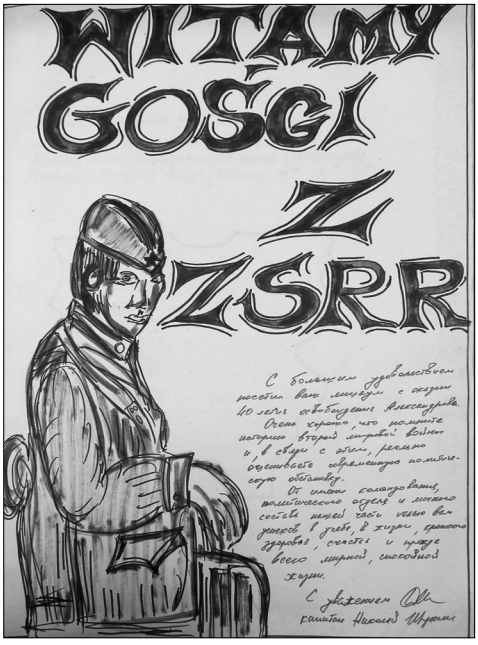

Witamy Gości z ZSRR. Rysunek przy wpisie kapitana Armii Radzieckiej z dnia 17 stycznia 1984 r. w związku z obchodami 40-lecia wyzwolenia Aleksandrowa

Obchody 40-lecia Liceum 1 marca 1985 r.

Członkowie Spółdzielni Uczniowskiej „Kubuś” w 1985 r.

Studniówka w 1985 r.

Impreza noworoczna
w styczniu 1986 r.

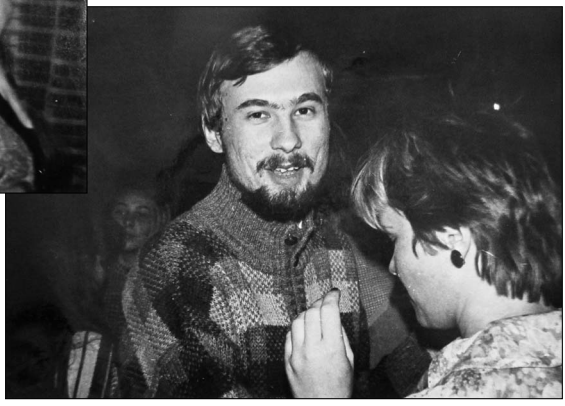

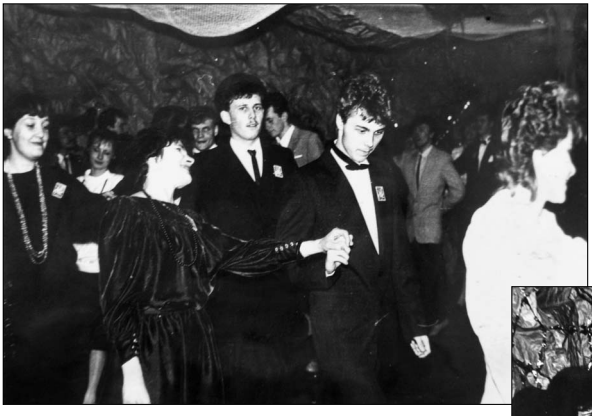

Studniówka w 1986 r.

w poprzedniej części artykułu. Choć największe sukcesy w tej dziedzinie uczniowie szkoły osiągnęli w połowie lat 50., także następne pokolenie ma się czym poszczycić. Matką tych sukcesów była, wspomniana już, legendarna pani profesor Magdalena Bajkiewicz, zwana przez uczennice „Bajką". W 1977 roku aleksandrowskie liceum zdobyło jedną z głównych nagród w kraju w konkursie „Teatr 76" za całokształt działalności w dziedzinie teatralnej. W kronice szkolnej umieszczono dyplom sygnowany przez Towarzystwo Kultury Teatralnej. Zaprezentowano wtedy przedstawienie pt. „Spotkanie z Colą" według powieści Romaina Rollanda.

W następnych latach szkolne koło teatralne kontynuowało działalność przy współpracy z Młodzieżowym Domem Kultury w Aleksandrowie. Uczniowie liceum brali także udział w spotkaniach Dyskusyjnego Klubu Filmowego w Łodzi. Liczne inscenizacje teatralne w wykonaniu uczniów, występy zespołów wokalnych i taneczno-baletowych, nieraz na bardzo wysokim poziomie artystycznym, z samodzielnie wykonaną przez uczniów scenografią, towarzyszyły i towarzyszą nadal rozmaitym akademiom, świętom szkoły, zjazdom absolwentów czy balom studniówkowym. Te ostatnie odbywały się tradycyjnie w szkolnej sali gimnastycznej, stołówce i salach lekcyjnych, a nie tak jak dzisiaj – w wykwintnych lokalach gastronomicznych.

Korytarz szkolny zdobią archiwalne numery gazetki szkolnej pt. „Razem Młodzi Przyjaciele" redagowanej przez lata (od 1954 od ok. 1980 roku) przez członków (i członkinie) koła polonistycznego działającego pod kierunkiem prof. Magdaleny Bajkiewicz. Z inicjatywy pani profesor do dziś chętnie i regularnie spotykają się jej dawni wychowankowie. W kronice szkolnej znajdziemy np. opis i zdjęcia ze spotkania absolwentów rocznika 1973, które odbyło się 2 maja 1998 roku z okazji 25-lecia matury. Wychowawcą drugiej z klas maturalnych był młody matematyk i późniejszy dyrektor liceum – Stanisław Lichwała.

Od października 1976 roku ukazywała się krótko inna gazetka uczniowska, organ Młodzieżowej Rady Szkoły pt. „Ogólniak". Jej pomysłodawcą i redaktorem naczelnym był uczeń klasy IIIB i przewodniczący wspomnianej Rady – Jacek Stasiak (późniejszy ksiądz – katecheta w aleksandrowskim liceum).

Sukcesom literackim i teatralnym uczniów towarzyszyły wyróżnienia w innych dyscyplinach. W 1982 roku uczniowie

Mecz tenisa stołowego
AKS Włókniarz z gośćmi,
sportowcami z Kanady
26 października 1987 r.

Konkurs wiedzy literackiej 15 stycznia 1988 r.

aleksandrowskiego „Kopernika" zajęli II miejsce na szczeblu wojewódzkim w Konkursie Wiedzy Technicznej. Wysoko oceniana była także praca szkolnego koła Polskiego Czerwonego Krzyża oraz szkolnego koła Ligi Ochrony Przyrody, które w 1988 roku zajęło II miejsce w konkursie na najlepiej pracujące koło na szczeblu wojewódzkim, a rok, 3 i 5 lat później – nawet I miejsce w województwie.

Uczniowie aleksandrowskiego liceum osiągali w latach 70. i 80. także sukcesy sportowe. Warto wspomnieć np. o sukcesach Agnieszki i Michała Gieragów, Anny Szlubowskiej, Beaty Dośpiał i Małgorzaty Woźniak podczas Mistrzostw Polski Juniorów i Mistrzostw Polski Szkół Średnich w tenisie stołowym (1987 i 1988 rok) czy o sukcesach drużyn szkolnych aleksandrowskiego LO im. Kopernika na szczeblu wojewódzkim w piłce siatkowej dziewcząt oraz piłce koszykowej chłopców (obie drużyny zajęły IV miejsce w Łódzkiej Olimpiadzie Młodzieży Szkolnej w 1991 roku). Liceum chętnie współpracowało z trenerami z aleksandrowskich szkół podstawowych, zwłaszcza ze Sportowej Szkoły Podstawowej nr 3, dzięki czemu utalentowani młodzi sportowcy – lekkoatleci, mogli kontynuować rozpoczęte wcześniej kariery.

W latach 70. sukcesy sportowe odnosili m. in.: Waldemar Kaczmarek (rzut oszczepem), Halina Kamińska (czwórbój, skok w dal), Sabina Kamińska (pięciobój), Grzegorz Siech (skok w dal), Małgorzata Jaskólska (pchnięcie kulą), Iwona Chaładzińska (skok w dal), Teresa Sęk (skok wzwyż); w latach 80.: Małgorzata Pieróg (rzut oszczepem), Mirosława Kałużna (skok w dal i bieg przez płotki), Paweł Rystaw (bieg na 200 m z przeszkodami), Ilona Dopierała (skok w dal), Jacek Lipiński (skok wzwyż), Alina Dudkowska (bieg na 400 i 800 m), Małgorzata Radomska (skok w dal), Renata Kołsut (siedmiobój), Jacek Marlicki (bieg na 100 i 200 m, uczestnik sztafety na Mistrzostwach Świata w 1991 r.) i inni.

Aleksandrowskie liceum, pierwsza szkoła średnia w mieście, zawsze aktywnie współpracowało ze środowiskiem lokalnym, władzami samorządowymi i różnymi stowarzyszeniami. Warto przypomnieć, że w 1978 roku, podczas II Zjazdu Absolwentów Liceum Ogólnokształcącego w Aleksandrowie Łódzkim, z inicjatywy grupy jego uczestników, zostało powołane Towarzystwo Przyjaciół Aleksandrowa Łódzkiego. 2 lata wcześniej szkoła uzyskała

Studniówka
23 stycznia 1988 r.

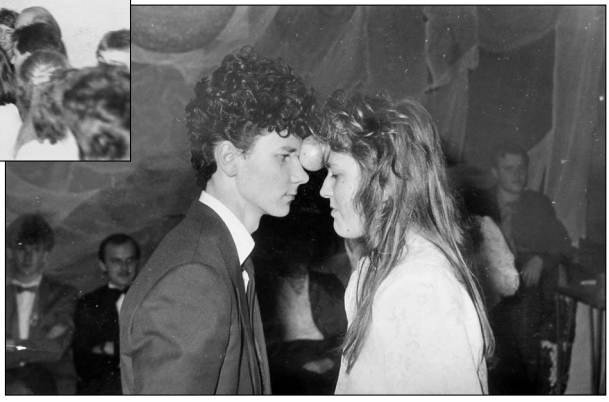

Prace terenowe szkolnego koła
Ligi Ochrony Przyrody
w Domu Opieki Społecznej
w Rąbieniu, 1989 r.

Koło LOP
podczas wycieczki
do torfowiska Rąbień

Studniówka
20 lutego 1990 r.

Obchody 45-lecia liceum z marca 1990 r.

Matura i maturzyści w maju 1990 r.

Grono pedagogiczne w 1990 r.

Klasy pierwsze w 1990 r.

Prace społeczne uczniów w rezerwacie przyrody oraz Domu Pomocy Społecznej w Rąbieniu, 1990 r.

Szkolna Rada Uczniowska z opiekunem Zbigniewem Stępińskim, 1990 r.

Studniówka, 23 stycznia 1991 r.

wyróżnienie na szczeblu wojewódzkim w konkursie „Klubu otwartych szkół". W 1987 roku Rada Gminy i Miasta Aleksandrów Łódzki wpisała liceum do „Księgi honorowej" za zasługi dla miasta i regionu.

Szkoła uzyskiwała przez lata znaczące wsparcie finansowe od opiekuńczego zakładu przemysłowego, jakim od 10 stycznia 1977 roku aż do bankructwa i likwidacji fabryki w połowie lat 90. były aleksandrowskie Zakłady Przemysłu Pończoszniczego „Sandra".

W latach 80. szkoła przeżywała poważne problemy finansowe i organizacyjne. Próbą ratowania placówki były, niezbyt dobrze obecnie wspominane, akcje łączenia liceum z innymi placówkami oświatowymi w zespoły szkół. W latach 1978–1989 funkcjonował Zespół Szkół Ogólnokształcących obejmujący aleksandrowskie Liceum Ogólnokształcące im. M. Kopernika, Szkołę Podstawową nr 2 w Aleksandrowie (klasy starsze IV–VIII) i punkt filialny – Szkołę Podstawową w Bełdowie. Powodowało to ogromne „przeciążenie" budynku szkoły. W roku szkolnym 1978/1979 uczyło się tu jednocześnie 208 licealistów i 170 uczniów szkoły podstawowej (łącznie 378 uczniów). Dyrektorem Zespołu Szkół Ogólnokształcących został Stanisław Lichwała, zaś wicedyrektorem odpowiedzialnym za klasy podstawowe – Ryszard Lewandowski. Drugim wicedyrektorem szkoły była wtedy Magdalena Bajkiewicz.

W latach 1976–1978 ogromnym wysiłkiem przeprowadzono generalny remont dawnego budynku liceum przy ul. Warszawskiej, który stał się w pełni funkcjonalnym szkolnym Internatem. Ówczesnym kierownikiem Internatu była Krystyna Tyburska-Janus. Podczas trwania remontu młodzież zakwaterowana w Internacie dojeżdżała do szkoły aż z Grotnik. W ramach modernizacji i dostosowania do nowych potrzeb do 1982 roku podłączono oba budynki szkolne do osiedlowych sieci centralnego ogrzewania i gazowej oraz doposażono w pomoce naukowe niektóre pracownie przedmiotowe.

Inną próbą ratowania finansów szkoły było epizodyczne połączenie liceum ze szkołą rolniczą, o którym dziś już prawie nikt nie pamięta. Wnioskodawcą był Wydział Rolnictwa Urzędu Wojewódzkiego w Łodzi. Od dnia 1 września 1977 roku w budynku aleksandrowskiego liceum uruchomiono Zasadniczą Szkołę Rolniczą

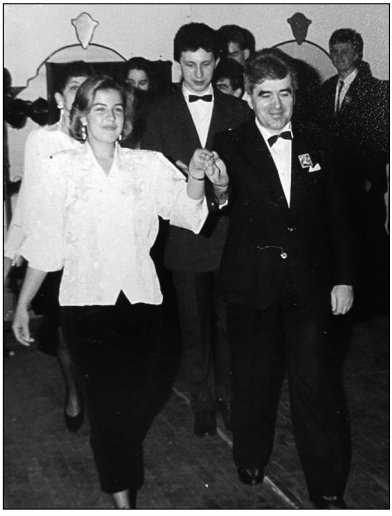

Studniówka, 23 stycznia 1991 r.

Święto Szkoły w marcu 1991 r.

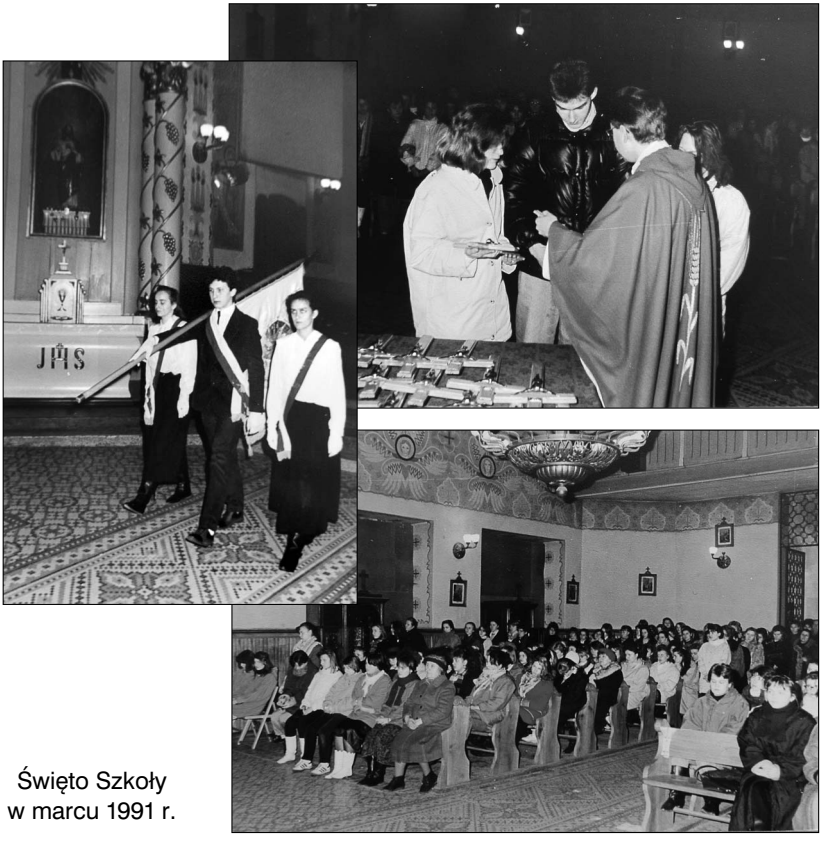

Święto Szkoły
w marcu 1991 r.

Wizyta biskupa Adama Lepy w liceum, 22 kwietnia 1992 r.

– filię Zespołu Szkół Rolniczych w Ksawerowie, której dyrektorem został kierujący liceum Stanisław Lichwała. Kadra pedagogiczna została poszerzona o specjalistów z dziedziny rolnictwa i ogrodnictwa. Zajęcia praktyczne organizowano w Gospodarstwie Ogrodniczym przy Szpitalu im. J. Babińskiego w Łodzi (Kochanówka).

Idzie nowe. Działalność aleksandrowskiego liceum w latach 90.

Na początku lat 90. orzeł umieszczony na drzewcu sztandaru szkoły uzyskał koronę, wykonaną w opiekuńczych Zakładach Przemysłu Pończoszniczego „Sandra". Inicjatorem tej zmiany był Józef Włodarczyk. Akt ten można uznać za symboliczny początek nowego okresu w dziejach liceum, wchodzącego wraz z resztą kraju w okres szybkich przemian ustrojowych i gospodarczych. W dniu 9 listopada 1990 roku przed Izbą Pamięci i Tradycji Szkoły uczniowie z koła historycznego i drużyny Harcerstwa Rzeczypospolitej zaprezentowali rocznicowy program artystyczny gloryfikujący działalność Józefa Piłsudskiego, Legiony i II Rzeczpospolitą. Nadeszły nowe czasy!

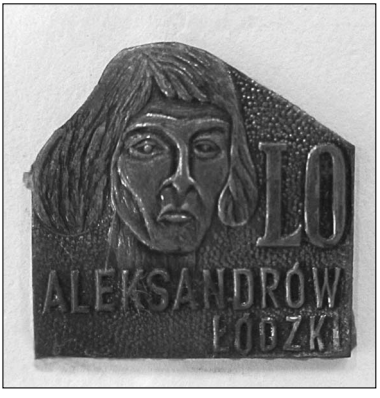

Dyrektorem placówki, która po wygaśnięciu Szkoły Podstawowej nr 2 i usamodzielnieniu się Szkoły Podstawowej w Bełdowie, znowu stała się zwyczajnym Liceum Ogólnokształcącym, pozostał Stanisław Lichwała, który w 1992 roku ponownie wygrał procedury konkursowe. Na początku lat 90. zniknęły nielubiane przez uczniów fartuszki szkolne a czerwone tarcze z materiału zastąpiły estetyczne, metalowe znaczki – przypinki z głową Kopernika.

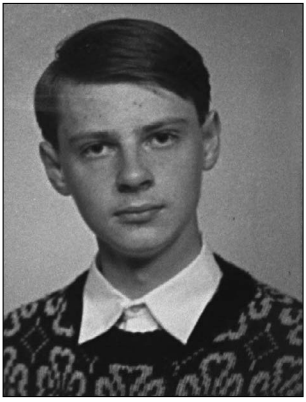

Tomasz Pietras.
Zwycięzca
Olimpiady Historycznej,
8 kwietnia 1991 r.

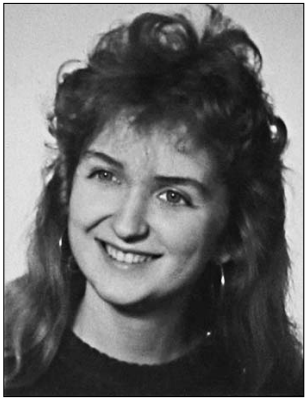

Renata Frontczak.
Laureatka Olimpiady
Języka Polskiego,
16 kwietnia 1991 r.

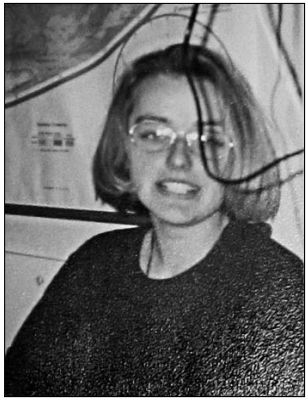

Natalia Sekała.
Laureatka Olimpiady
Języka Rosyjskiego,
15 kwietnia 1991 r.

Nie matura, lecz chęć szczera ...

Na wtorek 11 maja zaplanowano w tym roku pierwszy dzień egzaminu dojrzałości w szkołach ogólnokształcących. Planów nie udało się niestety zrealizować. W zdecydowanej większości szkół województwa łódzkiego zastrajkowali nauczyciele.

Tego rodzaju sytuacja nie miała miejsca w całej powojennej historii polskiej oświaty. Egzamin maturalny - jeden z najważniejszych momentów w życiu młodego człowieka, traktowany był przez szkoły z ogromną powagą i "pompą", choć często nie bez "przymrużenia oka", o czym wiedzą wszyscy ci, którzy mają ten dzień już za sobą.

Anno Domini 1993 stało się inaczej. Strajkowa gorączka, nerwowe narady nocą poprzedzającą maturę, zdezorientowani i "wystawieni do wiatru" abiturienci, płacz i lament rodziców - oto atmosfera tegorocznego egzaminu dojrzałości. Czy do tego musiało dojść ?

ciąg dalszy str.5

Po jednodniowym strajku ostrzegawczym, zorganizowanym 22 kwietnia przez ZNP odezwało się wiele głosów. Jedni popierali walczących o godziwe warunki nauczycieli, inni gromili ich w swych telewizyjnychwystąpieniach, jeszcze inni cieszyli się i pili piwo (ci ostatni to uczniowie). Najmniej do powiedzenia miało Ministerstwo Edukacji Narodowej i jak to bywa w zwyczaju obecnej władzy, zajęło się sprawami metafizycznymi. Prawdziwy dramat zaczął się jednak w przeddzień matur - 10 maja. Rozwścieczeni do granic możliwości nauczyciele, nie widząc innej drogi zwrócenia społecznej uwagi na

Takie plakaty dawno nie zdobiły murów szkolnych. Fot. M.Jakubowski

Strajk i odwołana matura, 18–19 maja 1993 r.

Ślubowanie klas pierwszych
27 września 1993 r.

Studniówka
w styczniu 1994 r.

Ostatni dzień
karnawału, 1993 r.

Klasa ekologiczna w lutym 1994 r.

Szkolne obchody Dnia Ziemi, 22 czerwca 1994 r.

Uczniowskie seminarium ekologiczne, 21 marca 1994 r.

Niecodzienny przebieg miał pierwszy dzień obchodów Święta Szkoły w dniu 28 lutego 1991 roku. Odbyła się wtedy uroczysta msza św. w aleksandrowskim kościele parafialnym pw. św. Rafała Archanioła, podczas której poświęcono sztandar szkoły i krzyże, umieszczone następnie na ścianach wszystkich szkolnych pracowni. W tym samym roku szkolnym lekcje religii wróciły z salek katechetycznych do szkoły a katechetą został lubiany przez młodzież absolwent liceum – ks. Jacek Stasiak.

W dniu 3 października 1991 roku w kościele św. Rafała odbyła się kolejna podniosła uroczystość – ślubowanie uczniów klas I. Obecni byli m. in. były (Józef Pierlejewski) i obecny dyrektor liceum (Stanisław Lichwała), wychowawcy i przedstawiciele rodziców. Uroczystość uświetnił zespół muzyczny kleryków Wyższego Seminarium Duchownego w Łodzi wykonujący utwory religijne, co było wtedy nowością. Także w kilku następnych latach ta ważna uroczystość szkolna odbywała się w kościele pw. św. Rafała. W dniu 22 maja 1992 roku aleksandrowskie Liceum Ogólnokształcące im. M. Kopernika odwiedził ks. biskup Adam Lepa, który spotkał się z młodzieżą w hallu głównym szkoły pod popiersiem Mikołaja Kopernika, zwiedził szkołę i wpisał się do kroniki.

W latach 90. XX wieku uczniowie aleksandrowskiego ogólniaka odnieśli liczne sukcesy w olimpiadach i konkursach przedmiotowych, co skrupulatnie odnotowano w kronikach szkolnych. W 1991 roku licealiści – Tomasz Mróz i Tomasz Kasprzak zdobyli I miejsce w Wojewódzkich Konfrontacjach Sceny Szkolnej, godnie kontynuując chlubne tradycje teatralne macierzystej szkoły. 2 lata później uczniowski zespół wokalny „Było nie było" uzyskał wyróżnienie w międzywojewódzkim konkursie „Wiosna '93".

W kwietniu 1991 roku piszący te słowa, jako uczeń klasy II LO im. M. Kopernika w Aleksandrowie, zdobył I miejsce na szczeblu centralnym XVII Ogólnopolskiej Olimpiady Historycznej w Kazimierzu Dolnym. Moimi opiekunami byli nauczyciele historii w liceum – Halina Psykowska i Adam Kasprzyk. Ten niespodziewany, prestiżowy sukces zadecydował o wyborze studiów historycznych i mojej dalszej karierze zawodowej.

W tym samym roku szkolnym licealistka Natalia Sekała została laureatką XXII Olimpiady Języka Rosyjskiego na szczeblu centralnym (V miejsce). Opiekunką nagrodzonej uczennicy była nauczycielka języka rosyjskiego w liceum – Urszula Staniek.

Maturzyści
w maju 1994 r.

Z kolei uczennica Renata Frontczak zajęła VI miejsce w eliminacjach okręgowych Olimpiady Literatury i Języka Polskiego. Opiekunką laureatki była nauczycielka języka polskiego – Anna Kozanecka.

W 1992 roku uczeń aleksandrowskiego „Kopernika" Jakub Adamiak zdobył II miejsce na szczeblu wojewódzkim w konkursie ornitologicznym. Sukces ten powtórzył w roku następnym, a w 1994 roku zdobył I miejsce w tymże konkursie. Opiekunką laureata była nauczycielka biologii w liceum – Maria Piguła. W 1994 roku Marlena Prośniak zajęła I miejsce w wojewódzkich eliminacjach II Ogólnopolskiego Konkursu Recytatorskiego „Sacrum w literaturze". 6 lat później Marlena Pintera była uczestniczką eliminacji centralnych Olimpiady Artystycznej w sekcji muzyki.

Dekada lat 90. to w historii aleksandrowskiego „ogólniaka" okres aktywnych działań proekologicznych, których koordynatorką była nauczycielka biologii – dr Maria Piguła. Zaczęło się od, wspomnianych już wyżej, wyróżnień najlepiej działającego Szkolnego Koła Ligi Ochrony Przyrody w latach 1988, 1989, 1990, 1991 i 1993. W 1990 roku uczniowie liceum zorganizowali międzyszkolną sesję naukową pt. „Brońmy świata żywego przed umarłym". W 1996 roku oraz 3 lata później w aleksandrowskim „Koperniku" miały miejsce 2 edycje seminarium międzyszkolnego pt. „Problemy Ochrony Środowiska w Aleksandrowie" a w 1998 roku – międzyszkolne warsztaty ekologiczne pt. „Tajemnicze substancje i ich wpływ na organizm człowieka". Od 1991 roku uczniowie liceum regularnie brali udział w seminariach studenckich o tematyce ekologicznej organizowanych przez Wydział Inżynierii Procesowej i Ochrony Środowiska Politechniki Łódzkiej. Kilku aleksandrowskich licealistów zostało laureatami konkursów towarzyszących tym seminariom i zdobyło „Zielone indeksy" (np. Elżbieta Piguła w 2000 roku). Uczniowie chętnie angażowali się także w konkursy o tematyce przyrodniczo-ekologicznej, zdobywając nagrody i wyróżnienia za plakaty czy utwory poetyckie. Można tu wymienić np. konkursy pt. „Mój las" (w 1990 i 1991 roku), „Przyroda twój przyjaciel" (w 1991 roku), wojewódzki konkurs na plakat ekologiczny zorganizowany przez Polski Greenpeace i MDK Retkinia (w 1994 roku).

Nie zabrakło też dalszych sukcesów sportowych uczniów liceum i jednocześnie zawodników Międzyszkolnego Klubu Sportowego

Klasy pierwsze,
wrzesień 1994 r.

Studniówka w styczniu 1995 r.

Uroczyste obchody
50-lecia LO
im. Kopernika
w Aleksandrowie
w dniu 3 czerwca 1995 r.

V Seminarium studenckie edukacji ekologicznej na Politechnice Łódzkiej, 25 kwietnia 1995 r.

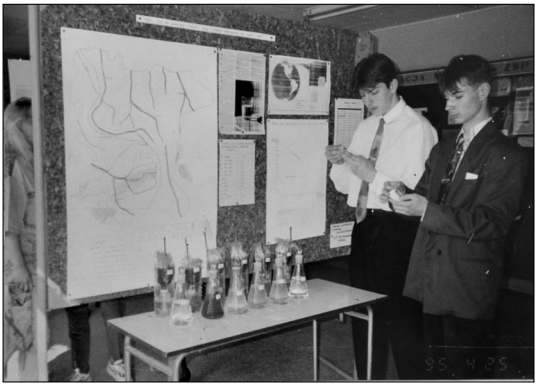

Wręczenie świadectw maturalnych w maju 1995 r.

Zjazd absolwentów liceum w czerwcu 1995 r.

Klasy pierwsze
wrzesień 1995 r.

Dzień Edukacji Narodowej
13 października 1995 r.

Rada Pedagogiczna w 1995 r.

Otrzęsiny klas I
w październiku 1995 r.

w Aleksandrowie (trenerzy Leszek Lipiński i Halina Ścigaczewska). Utalentowani młodzi lekkoatleci to m. in.: Iwona Ciołkowska (skok w dal), Anna Kozanecka (pchnięcie kulą, rzut dyskiem), Wioletta Pawłowska (bieg 300 m przez płotki), Robert Joachimiak (pchnięcie kulą), Ewa Ciołkowska (bieg na 100 m przez płotki), Krystian Gołdyn (bieg na 600 m), Paweł Zdrajkowski (trójskok, skok w dal) oraz Tomasz Ścigaczewski (trójskok, bieg na 110 m przez płotki, bieg na 60 m przez płotki).

Cała szkoła przeżywała srebrny medal Tomasza Ścigaczewskiego w biegu 110 m przez płotki na VI Lekkoatletycznych Mistrzostwach Świata Juniorów w Sydney (sierpień 1996 roku) i inne sukcesy tego wybitnego, młodego lekkoatlety. W kronikach szkolnych znajdziemy też wpisy i wycinki prasowe na temat sukcesów sportowych Anety Lemiesz, Justyny Lemiesz, Aleksandry Pieniążek i pozostałych uczniów – sportowców.

Uczniowie aleksandrowskiego liceum odnosili również sukcesy w innych dyscyplinach sportu, np. w tenisie sportowym (Beata Dośpiał, Dorota Wójcik, Paweł Pawiński z Klubu Sportowego Włókniarz Aleksandrów), piłce siatkowej (Paweł Drab – Klub Sportowy Społem Łódź) czy piłce wodnej (Adam Horodecki – Klub Sportowy Anilana Łódź).

Warto także odnotować sukcesy drużynowe aleksandrowskich licealistów. W 1996 roku drużyna dziewcząt (opiekunka Renata Święciak-Ruda) zajęła I miejsce w Mistrzostwach Województwa Łódzkiego w piłce siatkowej dziewcząt. Sukcesów siatkarek nie brakowało też w kolejnych latach. W tym samym 1996 roku ogromny sukces odnotowały obie drużyny szkolne – dziewcząt (I miejsce) i chłopców (II miejsce) w zawodach lekkoatletycznych szkół ponadpodstawowych, rozegranych w ramach wspomnianych wyżej Mistrzostw. Chlubne tradycje sportowe szkoły kontynuują obecni licealiści, uczniowie Szkoły Mistrzostwa Sportowego.

W kronikach szkolnych aleksandrowskiego liceum zostały skrupulatnie odnotowane wszystkie sukcesy naukowe, sportowe i organizacyjne uczniów. Co roku w czerwcu, w ramach podsumowania mijającego roku szkolnego, podawano nazwiska i średnie ocen najlepszych uczniów. Nieraz listy te są bardzo długie, więc nie ma tu niestety miejsca na wymienienie nazwisk wszystkich prymusów.

Studniówka w styczniu 1996 r.

Szkolne Seminarium Ekologiczne, 17–20 kwietnia 1996 r.

Począwszy od 1997 roku wyróżniający się uczniowie liceum otrzymywali stypendia Prezesa Rady Ministrów. Pierwszą nagrodzoną w ten sposób uczennicą była Katarzyna Łuczak (w 1997 i ponownie w 1998 roku). W następnych latach stypendium MEN uzyskali m. in. Marcin Wymysłowski, Piotr Wojtczak, Tomasz Dominowski. W 1997 roku uczeń Liceum Ogólnokształcącego w Aleksandrowie – Jarosław Pychowski zdobył stypendium Krajowego Funduszu na Rzecz Dzieci. Jarosław Pychowski to laureat Wojewódzkiego Konkursu Matematycznego dla klas II. Realizował on w latach 1995–1999 indywidualny tok nauczania z matematyki pod kierunkiem dyrektora szkoły – Stanisława Lichwały. W 2000 roku Piotr Wojtczak został stypendystą Łódzkiego Stowarzyszenia Pomocy Szkole.

Swoje nazwiska znajdą w kronikach szkolnych Liceum Ogólnokształcącego im. M. Kopernika w Aleksandrowie jednak nie tylko prymusi i olimpijczycy. Przynajmniej od początku lat 90. stało się tradycją umieszczanie w kronikach kolorowych zdjęć klasowych w większym formacie, razem ze spisami wszystkich uczniów danej klasy. Zdjęciom z początku edukacji (klasa I), wykonanym stale w tych samych miejscach – na schodach przed wejściem głównym do szkoły, na wewnętrznym dziedzińcu (zwanym przez uczniów „wybiegiem"), na sali gimnastycznej albo w hallu głównym przy popiersiu Mikołaja Kopernika, towarzyszą późniejsze grupowe zdjęcia klasowe z balów studniówkowych oraz klas maturalnych. W latach 70. i 80. zdjęcia w kronikach szkolnych były wyłącznie czarnobiałe. Pierwsze grupowe zdjęcia kolorowe to klasy maturalne z 1990 roku, pod względem jakości daleko im jednak do zdjęć cyfrowych umieszczanych w kronikach szkolnych z późniejszych lat.

Moje szkolne lata spędzone w aleksandrowskim Liceum Ogólnokształcącym im. M. Kopernika (1989–1993) przypadły akurat na okres burzliwych przemian polityczno-ustrojowych. Jak wspominałem przed laty, przy okazji któregoś z „równych" jubileuszy szkoły, w tych latach w szkole ścierało się ze sobą to co „stare" i to co „nowe". Z pierwszej klasy pamiętam np. czyn społeczny. Starsi czytelnicy na pewno wiedzą, o czym piszę, młodsi – już nie koniecznie. Uczniowie, motywowani tradycyjnym kubkiem kawy zbożowej, w ramach współpracy liceum z Państwowym Gospodarstwem Rolnym w Nakielnicy, pomagali, pewnie niezbyt

Królowa nauk króluje w L.O.

Wspaniały sukces na niwie naukowej odniósł uczeń I klasy aleksandrowskiego Liceum Ogólnokształcącego - Jarosław Pychowski, który został laureatem Wojewódzkiego Konkursu Matematycznego klas II licealnych w Łodzi. W lutym Jarek bardzo dobrze wypadł w eliminacjach do tego konkursu. Odbyły się one w XII LO. Efektem tego było zakwalifikowanie się do zmagań finałowych. Jarek potwierdził swą wybitną wiedzę matematyczną, talent i pracowitość zajmując pierwsze miejsce.

- Matematyką interesuję się od dawna, można powiedzieć, że to moje hobby - mówi Jarek Pychowski. - Już w szkole podstawowej startowałem w konkursach matematycznych dla klas VII i VIII, gdzie dzięki pomocy nauczycielki tego przedmiotu, pani Jadwigi Pieniążek, udało mi się zająć wysokie lokaty. W Liceum trafiłem pod opiekę pana Stanisława Lichwały. Dostrzegł on we mnie pewne zdolności i pielęgnuje je. Z dobrym, jak widać, rezultatem.

Gratulujemy Jarkowi wspaniałych osiągnięć, a jego nauczycielom życzymy jak najwięcej takich samorodnych talentów. Przy okazji sukcesów matematycznych LO warto wspomnieć o fakcie, że nasze Liceum uplasowało się na 7 pozycji w rankingu 45 szkół średnich Łodzi i województwa. Niespodziewane badania testowe z zakresu matematyki szkoły średniej przeprowadziła komisja Polskiego Towarzystwa Matematycznego w listopadzie 1995r. we wszystkich politechnikach na I roku studiów. Potwierdziły one wysoki poziom nauczania tego przedmiotu w aleksandrowskim LO. *bj*

Jarosław Pychowski. Zwycięzca w Wojewódzkim Konkursie Matematycznym 28 kwietnia 1996 r.

Klasa ekologiczna podczas zielonej szkoły w Jastrzębiej Górze, maj 1996 r.

Maturzyści,
czerwiec 1996 r.

Klasy pierwsze,
wrzesień 1996 r.

efektywnie, przy jesiennych wykopkach ziemniaków. Pamiętam też, że jako uczeń klasy I, brałem udział w akcji pielenia terenu niedawno założonego Rezerwatu Torfowiskowego Rąbień. W kronice szkolnej z przełomu lat 80. i 90. znajdziemy zdjęcia dokumentujące prace społeczne uczniów ze Szkolnego Koła Ligi Ochrony Przyrody na ternie Państwowego Domu Pomocy Społecznej w Rąbieniu. Uczniowie aleksandrowskiego liceum w ramach „prac społeczno-użytecznych" porządkowali okoliczne lasy, teren szatni, biblioteki i boiska szkolnego, sadzili i pielili drzewka i kwiaty wokół szkoły…

Różni młodzieżowi aktywiści próbowali jeszcze na początku lat 90. werbować licealistów do wstępowania w szeregi Związku Socjalistycznej Młodzieży Polskiej, ale odzew ze strony uczniów był żaden, bo organizacja ta nie cieszyła się już wtedy popularnością. Od czasu do czasu słyszeliśmy z ust dyrektora szkoły zwroty przypominające partyjną nowomowę z minionej epoki np. o „mobilizowaniu kolektywu szkolnego" czy „aktywu uczniowskiego" itp. Różne apele i akademie z okazji historycznych rocznic, pełne były długich, patetycznych przemówień, patriotycznych wierszy i śmiertelnie poważnych pieśni. Dowodzono na nich, jak za czasów tow. Wiesława (Władysława Gomułki), że „Kopernik wielkim Polakiem był" (choć na temat jego pochodzenia i świadomości narodowej do dziś spierają się historycy). Odbiegało to mocno od współczesnych programów artystycznych muzyczno-wokalno-tanecznych towarzyszących zazwyczaj takim uroczystościom.

Byliśmy ostatnim rocznikiem uczniów, który musiał w szkole średniej obowiązkowo uczyć się języka rosyjskiego, a język obcy zachodni (angielski lub niemiecki) był do wyboru. Część uczniów liceum, co dziś wydaje się nie do pomyślenia, nie poznała więc na tym etapie edukacji języka angielskiego – „współczesnej łaciny". Na lekcjach rosyjskiego oglądaliśmy czasami kolorowe archiwalne numery czasopisma pt. „Kraj Rad", na okładkach którego uśmiechnięte dzieci wręczały kwiaty tow. Leonidowi Breżniewowi.

W czasie mojej edukacji szkolnej odczuwaliśmy też „powiew nowego". Myślę tu przede wszystkim o postępie technicznym. Mieliśmy lekcje w nowoczesnej, jak na te czasy, pracowni audiowizualnej. Została ona wyposażona z inicjatywy Miejsko-Gminnego Patriotycznego Ruchu Odrodzenia Narodowego (PRON)

Szkolna wigilia Bożego Narodzenia
w Internacie, 19 grudnia 1996 r.

Bardzo dobrze spisali się młodzi polscy lekkoatleci na międzynarodowym mityngu juniorów w Mannheim. Biało-czerwoni odnieśli siedem zwycięstw, w imprezie która uważana jest za małe mistrzostwa Europy. Na starcie stanęło po dwunastu najlepszych zawodników (z ubiegłorocznego rankingu).

Kolejny raz doskonale wypadł Tomasz Ścigaczewski. Zawodnik MKS Aleksandrów Łódzki ponownie poprawił należący do niego rekord Polski juniorów na 110 m ppł. - 13,64. Ścigaczewski pobiegł szybciej niż 8 czerwca w Warszawie, gdzie uzyskał - 13,71.

Rekord Polski Tomasza
Ścigaczewskiego
18 czerwca 1996 r.

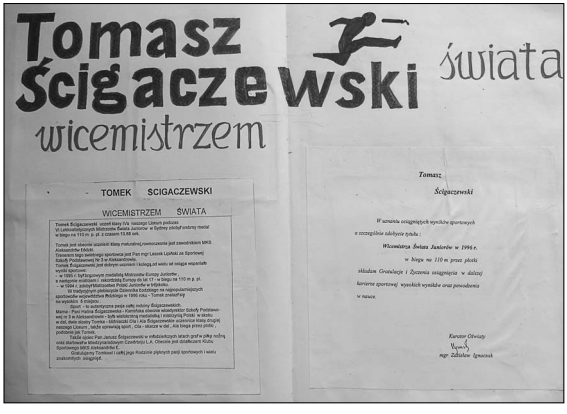

Informacje o sukcesach sportowych
uczniów i absolwentów liceum

oraz społeczników z Narodowego Funduszu Czynu Pomocy Szkole i oddana do użytku zaledwie kilka lat wcześniej – 29 marca 1988 roku. Inwestycja ta, która kosztowała aż 6 milionów 750 tysięcy (ówczesnych) zł, została wsparta m. in. przez Zakłady Przemysłu Pończoszniczego „Sandra", Spółdzielnię Kółek Rolniczych, Aleksandrowską Spółdzielnię Mieszkaniową i Wojewódzką Poradnię Dydaktyczno-Techniczną. Projektantem, opiekunem i głównym wykonawcą tej pracowni był Krzysztof Tomczak. W skład wyposażenia nowej pracowni wchodziło kilka komputerów osobiste z osprzętem, magnetowid, projektor filmowy i sprzęt audiofoniczny.

Podczas edukacji szkolnej często korzystaliśmy z telewizorów i magnetowidu. Niektóre uroczystości szkolne, jak wspomniane ślubowanie uczniów klas I w kościele czy studniówki w klasach IV, były filmowane kamerami video. Czasem któryś z kolegów przyniósł do szkoły swój prywatny komputer marki ATARI lub Commodore, przedmiot podziwu i powszechnej zazdrości pozostałych uczniów.

W programie edukacji znalazł się na początku lat 90. nowy przedmiot – informatyka. Pod kierunkiem prof. Bożeny Adamskiej poznawaliśmy w klasie II podstawy obsługi komputerów i programowania. Kurs ten został zorganizowany pod patronatem Politechniki Łódzkiej i obejmował 180 godzin, w tym 70 godzin zajęć praktycznych. Uczyliśmy się na spiętych w sieć komputerach polskiej produkcji ELWRO 800 Junior (model z 1986 roku) z czarno-białymi pękatymi monitorkami krajowej produkcji (które często przepalały się w trakcie pracy). Do sieci podpięta była hałaśliwa drukarka igłowa i archaiczna stacja dyskietek 5-calowych. O systemach z rodziny Windows nikt jeszcze wtedy u nas nie słyszał. W szafie pancernej przechowywane było 6 nowszych komputerów osobistych marki Commodore 64, które pani profesor od czasu do czasu wyjmowała z nabożną czcią i uruchamiała, aby zademonstrować uczniom, jak wygląda prawdziwy komputer.

Dopiero kilka lat później szkolna pracownia komputerowa liceum została doposażona w nowocześniejsze komputery marki Apple Macintosh (w 2005 było ich w liceum 8) oraz IBM PC (w ilości 6). W 2000 roku w aleksandrowskim „Koperniku" uruchomiono nowy profil kształcenia matematyczno-informatyczny.

Seminarium uczniowskie
„Problemy ochrony środowiska”
w grudniu 1996 r.

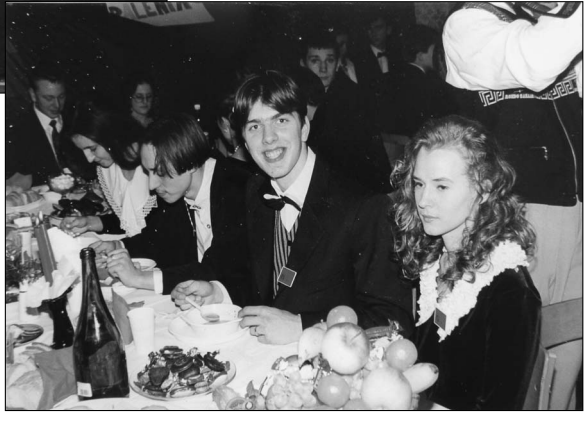

Studniówka
25 stycznia 1997 r.

2 lata później szkolna pracownia komputerowa została podłączona stałym łączem do światowej sieci Internet.

W maju 1993 roku doszło do największego (nie licząc protestów tegorocznych) strajku nauczycieli, domagających się godziwego wynagrodzenia za swoją ciężką pracę. W strajku, zorganizowanym wtedy przez nauczycielską „Solidarność", wzięło udział ok. 10% szkół średnich w kraju i ok. 1/3 w województwie łódzkim. Decyzją Rady Pedagogicznej z dnia 10 maja aleksandrowskie liceum wzięło udział w tym proteście. Z tego powodu pisemne matury zostały opóźnione o tydzień. W tym roku, po raz pierwszy w historii szkoły, egzaminy maturalne były połączone z egzaminami wstępnymi na Politechnikę Łódzką, choć ze względu na strajk przedstawiciele uczelni przybyli dopiero na egzaminy ustne.

Byłem wówczas uczniem – maturzystą i na gorąco po tym wydarzeniu opracowałem relację dla kroniki szkolnej, której fragmenty chciałbym tu zacytować: „Żyjemy w historycznych czasach. Na pewno żaden z dotychczasowych egzaminów maturalnych nie odbywał się w tak niecodziennych okolicznościach. Mieliśmy wyjątkowe „szczęście" – w końcu nie każdy może się poszczycić tym, że jego matura była jedną z przyczyn kryzysu rządowego i rozwiązania parlamentu. A było to tak: Nauczyciele chcąc zwrócić społeczną uwagę na dramatyczną sytuację materialną swoją i szkół, wobec ignorowania swych żądań przez rząd, podjęli decyzję rozpoczęcia strajku w czasie matur. Akcją tą kierowała nauczycielska „Solidarność". (…) W naszym Liceum podczas dramatycznego zebrania Rady Pedagogicznej większość nauczycieli postanowiła przyłączyć się do strajku. O decyzji tej poinformowano uczniów, którzy znaleźli się akurat w szkole. Do wielu maturzystów informacja ta jednak nie dotarła. Tego dramatycznego dnia nikt z nas nie wiedział na pewno, czy nazajutrz matury się odbędą. W środkach masowego przekazu nawoływano wszystkich maturzystów do pojawienia się w szkole 11 maja o 8.00, niezależnie od decyzji komitetów strajkowych. Tak też się stało. Następnego dnia wszyscy zjawiliśmy się w szkole. W pełnej gali, uzbrojeni w ściągi, wciąż niepewni, czy matura się odbędzie. Pełni niepokoju oczekiwaliśmy, co z tego wyniknie. Wiedzieliśmy, że pytania maturalne są w szkole, ale czy nauczyciele zdecydują się przeprowadzić egzaminy? Wreszcie kilka minut po spodziewanym terminie rozpoczęcia matur sytuacja się wyjaśniła. Kiedy

Matury w maju 1997 r.

wpuszczono nas na salę gimnastyczną bez odczytywania listy i weszli tam wszyscy nauczyciele obecni w szkole z grobowymi minami, wiedzieliśmy już, że matury nie będzie. Pan dyrektor [Stanisław Lichwała] oraz przedstawiciele komitetu strajkowego [prof. Zbigniew Ciołkowski] przeprosili nas za zaistniałą sytuację. Napisaliśmy oświadczenia o chęci zdawania matury w innym terminie przed komisją szkolną (…). Jak niepyszni powróciliśmy do domu. [Grając w karty i popijając piwo w domu jednego z kolegów] z ciekawością słuchaliśmy łódzkiego radia, gdzie o godzinie 11.00. miały być podane tematy matur z języka polskiego (…). Dopiero po kilku dniach dowiedzieliśmy się: nowy termin matur to 18 i 19 maja. (…) Niektórzy śmiali się, że w ciągu czteroletniej nauki w liceum nabraliśmy takiej wprawy w przekładaniu klasówek, iż nawet maturę udało nam się przesunąć. Większość jednak żałowała, że matury nie odbyły się w spodziewanym terminie".

Od połowy lat 90. w aleksandrowskim „Koperniku" realizowano nowatorskie profile i kierunki kształcenia. Jako pierwszy w 1993 roku zadebiutował innowacyjny program edukacji ekologicznej autorstwa Marii Piguły (biologia) i Zofii Chejchman (chemia). Program ten wdrażany był w liceum trzykrotnie, pojawiły się klasy „o nachyleniu ekologicznym". O działaniach proekologicznych Szkolnego Koła Ligi Ochrony Przyrody, udziale uczniów liceum w seminariach studenckich i konkursach przyrodniczych oraz organizowanych w liceum sesjach, międzyszkolnych seminariach, warsztatach i wystawach o takiej tematyce pisałem już wcześniej. Warto jeszcze wspomnieć o udziale uczniów w opracowaniu „Raportu o stanie środowiska w mieście i gminie Aleksandrów" (w 1997 roku), zielonych szkołach, wycieczkach do rezerwatów przyrody czy oczyszczalni ścieków i ujęć wody pitnej, badaniach laboratoryjnych zanieczyszczenia środowiska oraz o uczniowskich artykułach publikowanych w prasie lokalnej.

W 1999 roku uruchomiono w aleksandrowskim Liceum Ogólnokształcącym im. M. Kopernika autorski program „Edukacji europejskiej". Jego hasło przewodnie to: „Nic co europejskie nie powinno być obce". Został on opracowany i był realizowany przez nauczycieli Adama Kasprzyka, Marię Lech-Kasprzyk i Ewę Kajak. W ramach tego programu uczniowie szkoły po raz pierwszy w jej dziejach odbywali atrakcyjne zagraniczne wycieczki,

Maturzyści,
czerwiec 1997 r.

poznawali funkcjonowanie instytucji europejskich (np. parlamentu europejskiego) w Brukseli, poznawali zabytki i specyfikę Belgii, południowej Francji, północnych Włoch, księstwa Monako albo południowego Cypru. Kroniki szkolne zdobią piękne, kolorowe zdjęcia dokumentujące te wyjazdy. Zaledwie parę lat wcześniej (w 1992 roku) komitet rodzicielski ufundował wycieczkę dla najlepszych i najaktywniejszych uczniów do… Torunia i Lichenia. W 2000 roku w szkole powstał Uczniowski Klub Europejski „Copernicus", zrzeszony w ogólnopolskim Stowarzyszeniu Klubów Europejskich. Nawet wydawane po 1990 roku gazetki szkolne nosiły tytuły lepiej pasujące do nowych czasów: „L-ówka", „My" czy „School Style". Edukacja europejska miała za zadanie przygotować uczniów do historycznego wydarzenia, jakim było przyjęcie Polski do Unii Europejskiej (1 maja 2004 roku) i zadanie to spełniła.

Podsumowaniem pierwszego etapu wdrażania tego innowacyjnego programu było zorganizowane z dużym rozmachem w dniu 15 marca 2000 roku seminarium uczniowskie pt. „Dzień Europejski. Aleksandrów Łódzki w Europie". Obszerne opisy tego wydarzenia, wycinki prasowe na ten temat oraz bogatą dokumentację fotograficzną znajdziemy w kronice szkolnej (tom IX). Referatom merytorycznym towarzyszyło zwiedzanie szkoły, konkurs plakatowy i… degustacja potraw kuchni europejskich w Internacie liceum.

W aleksandrowskim „Koperniku" realizowane były także w omawianym okresie inne innowacyjne programy: informacyjno-ekonomiczne „Przedsiębiorczość" i „Młodzi przedsiębiorcy – ekonomia stosowana" (opiekunowie Bożena Adamska, Ewa Kajak i Zbigniew Ciołkowski, program realizowany przy współpracy z Fundacją im. Stefana Batorego w Warszawie), „Edukacja prawna i obywatelska" (przy współpracy z Centrum Edukacji Obywatelskiej w Warszawie) oraz „Edukacja dziennikarska" (opiekunowie Renata Frontczak, Bożena Adamska i Maciej Piątczak).

Nowe uwarunkowania ekonomiczne, administracyjne i niż demograficzny miały negatywne skutki na losy liceum. Przez wiele lat szkole brakowało pieniędzy na podstawowe remonty, np. termomodernizację budynków, wymianę starych okien, generalne remonty toalet. W poprawieniu sytuacji finansowej szkoły

Klasy pierwsze,
wrzesień 1997 r.

Otrzęsiny 1 października 1997 r.

Wigilia szkolna 19 grudnia 1997 r.

Zespół piłki siatkowej dziewcząt
z nauczycielką Renatą Święciak-Ruda, grudzień 1997 r.

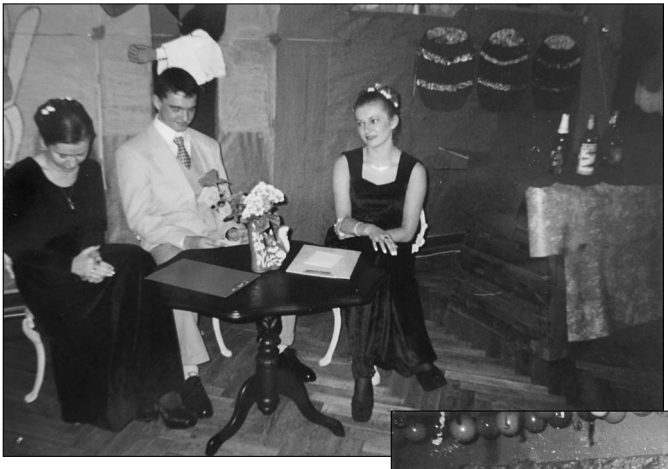

Studniówka
w 1998 r.

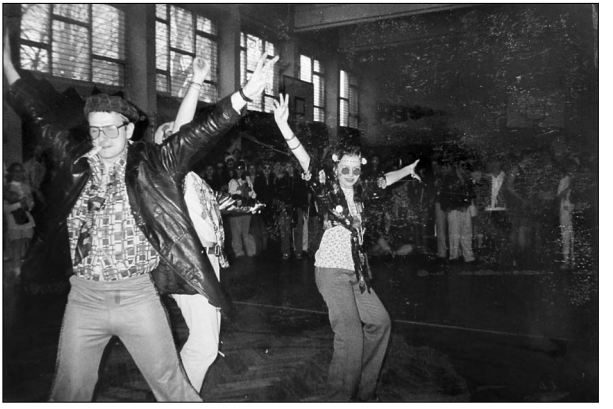

Zabawa szkolna
z okazji
ostatniego dnia
karnawału,
24 lutego 1998 r.

Święto Szkoły
1 marca 1998 r.

Pożegnanie Józefa Pierlejewskiego 14 marca 1998 r.

Warsztaty ekologiczne „Tajemnicze substancje
i ich wpływ na życie człowieka”, 18-20 marca 1998

Zajęcia terenowe z biologii czerwiec 1998 r.

Klasy pierwsze, wrzesień 1998 r.

miała pomóc powołana 12 grudnia 1991 roku i zarejestrowana rok później Fundacja Pomocy Liceum Ogólnokształcącemu im. M. Kopernika w Aleksandrowie. Dodatkowym źródłem dochodów dla szkoły stał się wynajem niektórych pomieszczeń Internatu Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej. Problemy finansowe udało się przezwyciężyć dopiero w ostatnich latach, m. in. dzięki wsparciu samorządu lokalnego, rodziców i prywatnych przedsiębiorców (np. Marcina Klimaszewskiego).

Jak policzono przy okazji jubileuszu 50-lecia szkoły – do 1 marca 1995 roku mury najstarszej aleksandrowskiej szkoły średniej opuściło 2 052 absolwentów. Obchody te były szczególnie uroczyste, w czym pomogła dotacja wysokości 150 mln (starych) zł uchwalona na ten cel podczas IV sesji Rady Miejskiej w Aleksandrowie 1 lutego 1995 roku. Najważniejszą część obchodów rocznicowych stanowił III Zjazd Absolwentów i Wychowanków LO, który odbył się w dniach 2–4 czerwca 1995 roku. Ukazała się wtedy drukiem, najobszerniejsza w dotychczasowej historii szkoły publikacja książkowa pt. „Państwowe Koedukacyjne Gimnazjum i Liceum 1945–1995. Z historii pierwszej szkoły średniej w Aleksandrowie Łódzkim. Wybór materiałów", opracowana przez nauczycielki Zofię Chejchman i Marię Pigułę oraz czasopismo okolicznościowe – jednodniówka. Na frontowej ścianie głównego gmachu liceum uroczyście odsłonięto 1 marca 1995 roku okolicznościową tablicę pamiątkową z następującym motto: „Nie ma obowiązków świętszych nad obowiązki względem Ojczyzny…"

Uroczyste obchody rocznicowe, choć na nieco mniejszą skalę, miały miejsce także w 2005 (60-lecie) i 2015 roku (70-lecie szkoły). W 2005 roku wydano drugą rocznicową publikację książkową. Znajdziemy w niej m. in. ciekawą informację, że do tego czasu wydano w aleksandrowskim liceum aż 2932 świadectwa dojrzałości.

Z dniem 31 sierpnia 1999 roku, po 24 latach pracy na stanowisku dyrektora, odszedł na zasłużoną emeryturę Stanisław Lichwała. Po odejściu na emeryturę były dyrektor jeszcze przez kilka lat pracował w aleksandrowskim liceum w niepełnym wymiarze godzin jako nauczyciel matematyki. Po 2004 pełnił krótko funkcje dyrektora społecznego Liceum Ogólnokształcącego Łódzkiego Stowarzyszenia Pomocy Szkole w Łodzi. Za swoją wieloletnią pracę w oświacie został uhonorowany licznymi

Uczczenie Miejsc Pamięci w dniu 1 września 1998 r.

Samorząd szkolny w 1998 r.

Studniówka w 1999 r.

Seminarium uczniowskie pt.„Problemy ochrony środowiska" 12 marca 1999 r.

nagrodami MEN i odznaczeniami państwowymi (Złoty Krzyż Zasługi, Medal Komisji Edukacji Narodowej, Odznaka Towarzystwa Przyjaciół Dzieci). W kronice szkolnej aleksandrowskiego liceum (tom IX) znajdziemy obszerną relację i dokumentację fotograficzną z pożegnania ustępującego dyrektora w dniu 1 września 1999 roku. W wyniku konkursu na stanowisko dyrektora Liceum Ogólnokształcącego im. M. Kopernika w Aleksandrowie została tego dnia powołana Zofia Chejchman – nauczycielka chemii i wicedyrektor szkoły od 1989 roku. Jej zastępczynią została Bożena Adamska – dotychczasowa nauczycielka matematyki i informatyki.

W wyniku reformy administracyjnej kraju przeprowadzonej w 1999 roku, aleksandrowskie liceum zostało podporządkowane władzom powiatowym w Zgierzu, które niestety nie należały do najzamożniejszych. W 2003 roku pojawił się plan połączenia Liceum Ogólnokształcącego im. M. Kopernika z pobliskim Zespołem Szkół Zawodowych im. S. Staszica w jedną placówkę, który został zgodnie oprotestowany przez pracowników, uczniów, rady rodziców oraz absolwentów obu szkół, wspieranych w tym proteście

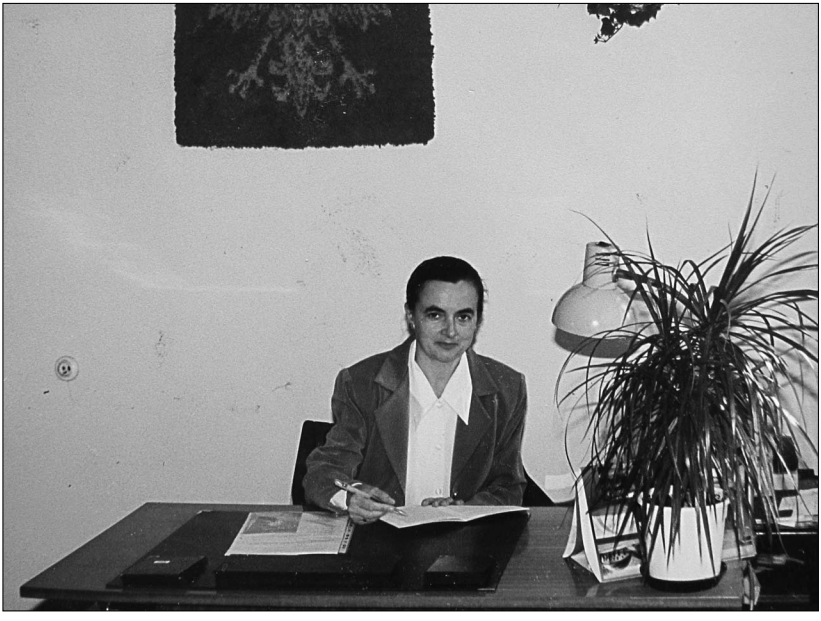

Zofia Chejchman. Nowa dyrektor liceum 1 września 1999 r.

Pożegnanie odchodzącego dyrektora Stanisława Lichwały podczas uroczystości zakończenia roku szkolnego w dniu 9 czerwca 1999 r.

Klasy pierwsze,
wrzesień 1999 r.

Dzień Edukacji Narodowej 13 października 1999 r.

Seminarium uczniowskie pt. „Dzień Europejski.
Aleksandrów Łódzki w Europie”, 15 marca 2000 r.

przez lokalny, aleksandrowski samorząd. Władze powiatowe ostatecznie zrezygnowały z realizacji wspomnianego projektu i aleksandrowskie liceum przetrwało ten kryzys. Ostatnie dwie dekady historii szkoły, która przekształciła się w 2014 roku w Szkołę Mistrzostwa Sportowego, to już materiał na kolejną, ostatnią część artykułu. Do ich opisania gorąco zachęcam bezpośrednich świadków tych wydarzeń, nauczycieli aleksandrowskiego „Kopernika".

Bibliografia

I. Kroniki szkolne i albumy pamiątkowe:

Kronika. Państwowa Koedukacyjna Szkoła Ogólnokształcąca Stopnia Licealnego w Aleksandrowie [rękopis w archiwum LO im M. Kopernika w Aleksandrowie; lata 1945–1956]

Kronika. Cz. II. Liceum Ogólnokształcące w Aleksandrowie [rękopis w archiwum LO im M. Kopernika w Aleksandrowie; lata 1956–1959 i 1967–1969]

Album Pamiątkowy z otwarcia Liceum Ogólnokształcącego im. Mikołaja Kopernika w Aleksandrowie Łódzkim. 2. IX. 1970 [album z 1970 r. w zbiorach Muzeum Oświaty Ziemi Łódzkiej, nr inw. I–1304]

Album Pamiątkowy [album opracowany w 1971 r. przez absolwentów szkoły dla dyrektora Józefa Pierlejewskiego; w archiwum LO im M. Kopernika w Aleksandrowie]

Migawki z XXX-lecia Liceum Ogólnokształcącego w Aleksandrowie Łódzkim im. M. Kopernika [rękopis w archiwum LO im M. Kopernika w Aleksandrowie; opracowany w 1975 r.]

Kronika. Tom III. Liceum Ogólnokształcące w Aleksandrowie Łódzkim [rękopis w archiwum LO im M. Kopernika w Aleksandrowie; lata 1975–1989]

Kronika. Tom IV–IX. [rękopisy w archiwum LO im M. Kopernika w Aleksandrowie; lata 1989–2000]

Wycieczka do Instytutu Europejskiego w Warszawie 5 maja 2000 r.

Wycieczka szkolna w ramach programu innowacyjnego Edukacja Europejska do Port Grimaud (Prowansja) 16-27 września 2000 r.

II. Opracowania

Aleksandrów Łódzki. Miasto trzech narodów, pod red. J. Wróbla, Aleksandrów Łódzki 2003.

Chejchman Z., *60 lat Liceum Ogólnokształcącego im. Mikołaja Kopernika w Aleksandrowie Łódzkim*, „Aleksandrów wczoraj i dziś" 2006, R. 24, s. 64–69.

Chejchman Z., Lichwała S., *Liceum Ogólnokształcące im. Mikołaja Kopernika,* [w:] *Oświata – szkolnictwo – ZNP w gminie Aleksandrów Łódzki 1905–2005. Opracowania – materiały – źródła*, pod red. T. Jałmużny, Aleksandrów Łódzki 2005 s. 97–126.

Chejchman Z., Piguła M., *Minęło pół wieku Liceum Ogólnokształcącego im. Mikołaja Kopernika w Aleksandrowie Łódzkim*, „Aleksandrów wczoraj i dziś" 1995, R. 14, s. 6–15.

Gimnazjum i Liceum im[ienia] Mikołaja Kopernika w Aleksandrowie Łódzkim. 1945–1995. Z historii pierwszej szkoły średniej w Aleksandrowie Łódzkim. Wybór materiałów, oprac. Z. Chejchman i M. Piguła, Aleksandrów Łódzki 1995.

Jubileusz Józefa Pierlejewskiego, „Aleksandrów wczoraj i dziś" 1996, R. 14, s. 3.

Od Państwowego Koedukacyjnego Gimnazjum i Liceum do Liceum Ogólnokształcącego im. Mikołaja Kopernika w Aleksandrowie Łódzkim, oprac. S. Lichwała, Z. Chejchman, M. Piguła, M. Wasilewska, Aleksandrów Łódzki 2005.

Od Państwowego Koedukacyjnego Gimnazjum i Liceum… do Szkoły Mistrzostwa Sportowego – Liceum Ogólnokształcącego im. Mikołaja Kopernika w Aleksandrowie Łódzkim (1945–2015), oprac. S. Lichwała, Z. Chejchman, M. Piguła, M. Wasilewska, R. Święciak-Ruda, R. Śliwakowski, Aleksandrów Łódzki 2015.

Pietras T., *Moje wspomnienie z czasów licealnych*, „Aleksandrów wczoraj i dziś" 2011, R. 29, s. 93–103.

Pietras T., *Polska szkoła dla niemieckich dzieci. Z dziejów Szkoły Podstawowej nr 2 w Aleksandrowie w okresie międzywojennym*, „Aleksandrów Wczoraj i Dziś" 2000, R. 19, s. 4–11

Tukaj H., Wróbel J., *Aleksandrów Łódzki. Zarys dziejów 1816–1948*, Aleksandrów 1992.

Wilmański J., *Rzeczy dziwne i ciekawe*, Łódź 1972, s. 98.

Wspomnienia o zmarłych J. Pierlejewskim i M. Musiał, „Aleksandrów wczoraj i dziś" 1998, R. 16, s. 2.

Wycieczka szkolna w ramach programu innowacyjnego Edukacja Europejska do Port Grimaud (Prowansja) 16-27 września 2000 r.